पौराणिकःपुराणंपण्यंजीविकास्येतिव्युत्पत्तिंनिराकरोति पुराणेकृतश्रमइति अत्रब्राह्मण्यांक्षत्रियात्सूतइतिस्मृत्युक्तोविलोमजोजातिसूतःसंजयाधिरथादिरन्यः यस्यजीविकासारथ्यंवापुराणराज्ञां शौर्यौदार्यादिवर्णनेनस्वामिप्रोत्साहनंच अतएवास्यपौराणिकइतिसंज्ञा उपश्रवास्तुसौतिरेवनजातिसूतः तथात्वेतत्रापिसूतशब्दप्रयोगोपपत्तेःसौतिरित्यपत्यार्थस्यतद्धितस्यानर्थक्यंस्यात् किंतर्हि अग्नि कुंडसमुद्भूतसूतनिर्मलमानसेतिरोमहर्षणंप्रतिशौनकवचनस्यपुराणांतरेदर्शनादग्निजोरोमहर्षणःसूतस्तस्यचब्राह्मणसंकल्पात्ब्रह्मासनार्हत्वं धृष्टद्युम्नस्यक्षत्रियत्ववत् ब्रह्मासनंचवैशंपायनशांतव्रतमार्कंडेया दितुल्यस्तत्सजातीयएवार्हतिनहीनः नहिमहांतःशौनकादयोहीनात्परंरहस्यंजगृह्णुरितिवक्तुंयुक्तं नहीनतःपरमभ्याददीतेत्यत्रैवतन्निषेधात् नीचादप्युत्तमाविद्यापाप्तेतित्वापद्विषयमेतत् अतएवतद्वधा

पौराणिकःपुराणेकृतश्रमःसकृतांजलिस्तानुवाच॥ किंभवंतःश्रोतुमिच्छंतिकिमहंब्रवाणीति॥ २॥ तमृषयऊचुः परमंलौमहर्षणेवक्ष्यामस्त्वांनःप्रतिव क्ष्यसिवचःशुश्रूषतांकथायोगंनःकथायोगे ॥ ३ ॥ तत्रभगवान्कुलपतिस्तुशौनकोऽग्निशरणमध्यास्ते ॥ ४ ॥ योऽसौदिव्याःकथावेददेवतासुरसंश्रि ताः॥ मनुष्योरगगंधर्वकथावेदचसर्वशः॥ ५॥ सचाप्यस्मिन्मखेसौतेविद्वान्कुलपतिर्द्विजः॥ दक्षोधृतव्रतोधीमान्शास्त्रेचारण्यकेगुरुः ॥ ६॥ सत्यवादीश मपरस्तपस्वीनियतव्रतः॥ सर्वेषामेवनोमान्यःसतावत्प्रतिपाल्यतां ॥ ७॥ तस्मिन्नध्यासतिगुरावासनंपरमार्चितं॥ ततोवक्ष्यसियत्त्वांसप्रक्ष्यतिद्विजसत्तमः ॥ ८॥ सौतिरुवाच एवमस्तुगुरौतस्मिन्नुपविष्टेमहात्मनि॥ तेनपृष्टःकथाःपुण्यावक्ष्यामिविविधाश्रयाः॥ ९॥ सोऽथविप्रर्षभःसर्वंकृत्वाकार्यंयथावि धि॥ देवान्वाग्भिःपितॄनद्भिस्तर्पयित्वाजगामह॥ १०॥ यत्रब्रह्मर्षयःसिद्धाःसुखासीनाधृतव्रताः॥ यज्ञायतनमाश्रित्यसूतपुत्रपुरःसराः॥ ११॥ ऋत्विक्ष्व थसदस्येषुसवैगृहपतिस्तदा॥ उपविष्टेषूपविष्टःशौनकोऽथाब्रवीदिदं॥ १२॥ इ०श्रीम०आदिपर्वणिपौलोमपर्वणिकथाप्रवेशोनामचतुर्थोऽध्यायः॥४॥

तूबलरामेणब्रह्महत्याव्रतंचीर्णमितिस्मर्यते तत्रसूतशब्दस्तुकथाप्रवक्तृत्वसामान्यात् तस्माद्ब्राह्मणएवपुराणप्रवक्तृत्वेनवरणीयःश्रोतुकामैर्नहीनः पौराणिकपदंनजातिसूतपरमपितुपुराणाध्येतृब्राह्मणपरमिति ॥ २ ॥ परममिति हेलौमहर्षणेत्वांपरमंवचोवक्ष्यामः परमंब्रह्मवक्ष्यामः त्वत्प्रयोजकत्वेनवाचयिष्यामः शौनकेसमागतेइतिशेषः कथायोगंकथासमुदायं शुश्रूषतांनः त्वंप्रतिवक्ष्यसीतिज्ञात्वेतिशेषः नः अस्माकंकथायोगेकथाप्रसंगेइतिव्यवहितान्वयेनयोज्यं ॥ ३ ॥ अग्निशरणंअग्निगृहं ॥ ४ ॥ वेदतात्पर्यंबोत्थुमितिशेषः ॥ ५ ॥ शास्त्रेविधिनिषेधप्रधानेकर्मकांडे आरण्यकेउपनिषदिज्ञानकांडे ॥ ६ ॥ प्रतिपाल्यतांप्रतीक्ष्यतां ॥ ७ ॥ ततःतत् प्रथमार्थेतसिः ॥ ८ ॥ ९ ॥ वाग्भिःब्रह्मयज्ञीयाभिः यदृचोधीतेपयआहुतिभिरेवतद्देवतास्तर्पयतीत्यादिवचनात् आजगामेतिच्छेदः ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ इतिआदिपर्वणिनैलकंठीयेभारतभावदीपेचतुर्थोध्यायः ॥ ४ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥७॥

Digitized by Google